

Handläggare
Anderson Tomas

Datum
2017-11-27

Diarienummer
KSN-2017-3765

Kommunstyrelsen

Äldreombudsmannens instruktion

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att befattningen som Äldreombudsman ska kvarstå i enlighet med föredragningen.

Ärendet

Äldrenämnden har i beslut den 26 oktober föreslagit kommunstyrelsen att faställa ett förslag till ny organisation för projektet Äldrevänlig stad. Förslaget skulle innebära att Äldreombudsmannen omvandlas till ombud för Äldrevänlig stad.

I äldrenämnden **reserverade** sig ledamöterna för (C), (KD), (L) och (M) till förmån för eget yrkande, att avslå förslaget. Till reservationen fogades ett **särskilt yttrande**. Protokollsutdrag i **bilaga 1**.

Inom ramen för kommunstyrelsens beredning av ärendet föreslås att Äldreombudsmannen som befattning kvarstår.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Äldrenämndens förslag motiveras av att det sammanhang som Äldreombudsmannen tillkom i har förändrats. Sedan inrättandet 2001 har kommunens organisation och arbetsätt inom äldreområdet utvecklats. Satsningar har genomförts för att på olika sätt förbättra arbetet i linje med det kommunen avsåg med inrättandet av en Äldreombudsman. Kommunen bedriver nu ett flerårigt utvecklingsarbete genom Världshälsoorganisationens (WHO:s) ramverk Äldrevänlig stad, ett projekt som Äldreombudsmannen enligt förslaget skulle förstärka och omvandlas till ombud för.

När Äldreombudsmannen inrättades fastställde kommunstyrelsen en instruktion, **bilaga 2**. Av underlagen till inrättandet framgår att Äldreombudsmannen primärt ska vara till för att ge

kommunen ökad kunskap om hur Uppsala som samhälle ska bli mer äldrevänligt. Instruktionen ger också utrymme för att informera och vägleda enskilda äldre.

Äldreombudsmannen bedöms fortfarande fylla en viktig funktion inom kommunens äldrepolitik. Instruktionen och befattningen föreslås därför kvarstå. Mot bakgrund av den utveckling som skett inom äldreområdet finns det skäl att betona vissa delar av instruktionen särskilt.

De individrelaterade delarna av uppdraget, det vill säga svara frågor från enskilda äldre, kunna ta emot klagomål och ge allmän information till Uppsalas äldre kan med fördel i första hand hanteras genom de funktioner som sedan 2001 etablerats för att möta behoven. Däribland kan exempelvis nämnas Seniorguide, Anhörigcentrum och förvaltningens uppsökande verksamhet. Särskilt inom synpunktshandlingen är det av stor vikt att undvika otydlighet gentemot invånarna med vart ärendena ska riktas för att säkerställa att de når och kan användas i äldrenämndens systematiska kvalitetsarbete.

Samtidigt är kontakter med enskilda viktigt för att kunna omfatta det verksamhetsutvecklingsuppdrag som också ligger i Äldreombudsmannens instruktioner. Genom kontakterna ges Äldreombudsmannen underlag att företräda äldrekollektivet och kunskap om frågor av betydelse för de äldre.

Det finns inget hinder att knyta Äldreombudsmannen nära projektet Äldrevänlig stad. Äldreombudsmannen instiftades med syftet att verka för att alla äldre i Uppsala kan leva ett så självständigt och värdigt liv som möjligt. Uppdragets ansats är bredare än att avgränsas till arbete inom kommunens äldreomsorg. WHO:s ramverk gör likaså tydligt att förutsättningarna för äldre att leva ett gott liv med bibehållen hälsa och oberoende är en angelägenhet för hela den kommunala verksamheten och det omgivande samhället.

Äldreombudsmannen instiftades enligt instruktionen som en del av ett äldrepolitiskt förhållningssätt. Det äldrepolitiska förhållningssätt som kommunen arbetar med idag är att använda Äldrevänlig stad för att utveckla en socialt och ekonomiskt hållbar strategi i äldrefrågorna.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser med föreliggande förslag till beslut.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christoffer Nilsson
Chef kommunledningskontoret

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2017-10-26

UPPSALA KOMMUN KOMMUNSTYRELSEN	
Ink.	2017 -11- 07
Diariernr.	KSN 2017-3765
	30 Aktbil 1

§ 156

Förslag till organisation för Äldrevänlig stad ALN-2017-0637

Beslut

Äldrenämnden beslutar

att godkänna förslaget till organisation för äldrevänlig stad, och

att föreslå kommunstyrelsen att fastställa förslaget till ny organisation för äldrevänlig stad.

Reservationer

Stefan Hanna (C), Johan Carlsson (M), Sten Daxberg (M), Hélène Brodin Rheindorf (M), Camilla Westerborn (L), och Ulla Johansson (KD) reserverar sig mot beslutet enligt följande särskilda yttrande:

Alliansen anser att den oberoende rollen som äldreombudsman är mycket värdefull. Vi anser att den blir allt viktigare i takt med att vi blir allt fler åldersrika invånare. Eftersom ärendet inkluderar ett förslag om att föreslå kommunstyrelsen att avveckla rollen som äldreombudsman väljer vi att avslå ärendet. Vi ställer oss dock positiva till att kommunstyrelsen med fördel kan uppdatera uppdraget till äldreombudsmannen och inkludera delansvar inom ramen för projektet Äldrevänlig stad. Vi anser att en samordnarfunktion i praktiken innebär att vara projektledare för kommunens ambitioner inom konceptet Äldrevänlig stad. Projektledarskapet måste vara ett separat uppdrag som med fördel kan ges till någon av förvaltningens relevanta strateger. Även i ljuset av att kommunen nu har samma nämnd och förvaltningsledning som ansvarar både för beställningar och kvalitetsuppföljningar samt för egenregin av omsorgs- och vårdtjänster har ombudsmannen en viktig oberoende funktion att fylla.

Ärendet

Förslag till skrivelse föreligger 2017-10-11 från förvaltningen.

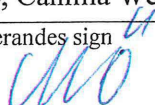
Förslaget till ny organisation för äldrevänlig stad innebär att funktionen som äldreombudsman omvandlas till ombud för äldrevänlig stad samt att projektledarfunktion för äldrevänlig stad omvandlas till en samordnarfunktion.

Yrkande

Ordföranden Monica Östman (S) yrkar bifall till liggande förslag.

Stefan Hanna (C) yrkar med stöd av Johan Carlsson (M), Sten Daxberg (M), Hélène Brodin Rheindorf (M), Camilla Westerborn (L), och Ulla Johansson (KD) avslag på liggande förslag.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2017-10-26

Beslutsgång

Ordföranden ställer yrkandena mot varandra och finner bifall för eget yrkande.

Votering begärs och verkställs.

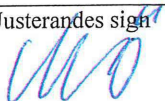
Den som röstar på ordförandens yrkande röstar ja och den som röstar på Stefan Hannas yrkande röstar nej.

Jonas Larsson (S), Claes Olsson (S), Staffan Yngve (S), Eileen Rönnlund Holmgren (S), Mattias Ekberg (MP), Ingrid Nordlander (V) och Monica Östman (S) röstar **ja**.

Johan Carlsson (M), Sten Daxberg (M), Hélène Brodin Rheindorf (M), Camilla Westerborn (L), Ulla Johansson (KD) och Stefan Hanna (C) röstar **nej**.

Därmed beslutas enligt föreliggande förslag med 7 ja-röster mot 6 nej-röster.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Handläggare
Jo Linder Roger

Datum
2017-10-11

Diarienummer
ALN-2017-0637

Äldrenämnden

UPPSALA KOMMUN KOMMUNSTYRELSEN	
Ink.	2017 -11- 07
Diari.nr.	
	Aktbil

Förslag till organisation för Äldrevänlig stad

Förslag till beslut

Äldrenämnden föreslås för egen del besluta

att godkänna förslaget till organisation för äldrevänlig stad samt

att föreslå kommunstyrelsen att fastställa förslaget till ny organisation för äldrevänlig stad enligt föredragningen

Sammanfattning

Förslaget till ny organisation för äldrevänlig stad innebär att funktionen som äldreombudsman omvandlas till ombud för äldrevänlig stad samt att projektledarfunktion för äldrevänlig stad omvandlas till en samordnarfunktion.

Bakgrund

Världshälsoorganisationen (WHO) beslutade 2007 att bilda ett internationellt nätverk kring äldrevänliga städer. Mot den bakgrunden gav kommunfullmäktige den 25 april 2016 äldrenämnden i uppdrag att ansöka om medlemskap i WHO's nätverk för Age friendly cities och communities. I juni 2016 beviljades Uppsala kommun medlemskap i nätverket.

I Sverige är förutom Uppsala även Göteborg medlemmar. Stockholm och Östersund förbereder en ansökan om medlemskap i nätverket. I norden är Reykjavik, Oslo, Trondheim och Tammerfors medlemmar förutom de svenska städerna. Totalt är cirka 450 städer världen över medlemmar i det internationella nätverket.

2001 beslutade kommunfullmäktige att ge kommunstyrelsen i uppdrag att inrätta en funktion som äldreombudsman. Samma år beslutade kommunstyrelsen att inrätta en befattning som äldreombudsman och samtidigt antog kommunstyrelsen instruktioner för tjänsten.

Beredning

Ärendet har delgivits Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd, UPS, som har haft möjlighet att lämna synpunkter. Även den kommuninterna arbetsgruppen för äldrevänlig stad med representation från stadsbyggnads-, kultur-, äldre-, omsorgs-, social-, arbetsmarknads- och överförmyndarförvaltningen samt kommunledningskontoret har haft möjlighet att lämna synpunkter på organisationsförslaget.

Föredragning

Äldrevänlig stad har under sitt första projektår fokuserat på delaktighet och genomfört en baslinjemätning. Den innebär att projektet har genomfört en omfattande medborgardialog med åldersgruppen 60 plus. Totalt har projektet haft dialog med cirka 2 000 personer i form av enkäter, riktade telefonintervjuer och en omfattande rundabords konferens på 14 olika fysiska ställen i kommunen. Det finns följaktligen ett omfattande material från dessa dialoger som nu är under bearbetning för den rapport som ska levereras i månadskiftet oktober/november innevarande år. Äldrenämnden har avsatt en projektresurs på 70 procent av en heltidstjänst som projektledare. Projektet har i stort sett finansierats via statliga stimulandsmedel.

Funktionen äldreombudsman inrättades under den tid delar av kommunen var organiserad i fjorton kommundelar. Sedan åttiotalet har den kommunala organisationen genomgått stora förändringar. Från fjorton kommundelar till en uppdrag-åtagandeorganisation 2003 till den senaste organisationsändringen som trädde i kraft den 1 januari 2017. Från årskifter har äldrenämnden ansvar för både systemledarrollen och egenregiverksamheten.

Det är relativt få kommuner, cirka ett tiotal, som inrättat en funktion som äldreombudsman. Idag finns äldreombudsman i bland annat Uppsala, Stockholm, Solna, Huddinge och Enköping.

Utvecklingen inom äldreområdet går snabbt. Förutom utbyggnad av de särskilda boenden och hemvårdsinsatser har äldrenämnden utvecklat arbetet inom det förebyggande området. Den informativa verksamheten till enskilda äldre har ökat samtidigt som den uppsökande verksamheten blivit än mer omfattande. Utvecklingen, med nya verksamheter och förutsättningar, under den senaste tioårsperioden kan sammanfattas i följande

- Hälsocoachen, en webbplats som nu finns på www.uppsala.se/halsotips och som ger inspiration och motivation till aktiviteter som är kopplade till äldres hälsa.
- Uppsökande verksamhet. Äldrenämnden erbjuder sedan 2006 hembesök till alla som är 80 år och äldre.
- 2006 etablerades anhörigcentrum som genom samtal, rådgivning, avlösning, anhörigrupper och friskvårdsgrupper erbjuder anhöriga och närstående ett individuellt stöd.

- Patientnämnden i landstinget har 2012 tecknat avtal med länets kommuner, ”Överenskommelse om samverkan inom patientnämndsverksamhet”. Av överenskommelsen framgår att landstingets patientnämnd åtar sig att åt kommunerna bedriva patientnämndsverksamhet vilket innebär att patientnämnden ska stödja och hjälpa patienter inom ramen för den hälso- och sjukvård som bedrivs av kommunerna.
- Inspektionen för vård och omsorg (IVO) bildades den 1 juni 2013. IVO ansvarar bland annat för tillsyn över hälso- och sjukvård och socialtjänst. I tillsynsupdraget ingår handläggning av anmälningar.
- SÄV, samråd äldres vård, är en arbetsgrupp som Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd bildat och svarar för i syfte att följa upp kommunens särskilda boenden.

Äldreombudsmannen inrättades när kommunen hade en helt annorlunda organisation. Som framgår av ovanstående har flera olika åtgärder vidtagits för att på olika sätt fylla de funktioner som var avsikten med äldreombudsmannen. Därför föreslås att funktionen omvandlas till ombud för äldrevänlig stad.

Äldrevänlig stad är ett femårigt projekt vars olika faser består av en omfattande baslinjemätning, nyligen genomförd, och en handlingsplan som ska vara klar senast kvartal 2, 2018. Därefter följer en genomförande fas fram till 2020-2021.

För att projektet äldrevänlig stad ska utvecklas i rätt riktning och minska dess sårbarhet krävs ett mindre sekretariat med en samordnare på heltid samt ett ombud, det vill säga två heltidspersonal.

Ekonomiska konsekvenser

För äldrenämndens del kommer förslaget till ny organisation inte att leda till ökade kostnader. Tjänsten som äldreombudsman finansieras redan av kommunbidrag och samordningsfunktionen kommer även fortsättningsvis att finansieras via externa projektbidrag och statliga stimulansmedel.

Äldreförvaltningen

Carina Juhlin
Tf äldredirektör

Handläggare
Reinhold HöjerDatum
2000-12-06Diarienummer
ks-2000-0872

Remiss

ÄRENDE: Inrättande av äldreombudsman.

Kommunstyrelsen hemställer om yttrande i rubricerade ärende.(handling bifogas)

Upplysningar kan fås av ovan angiven handläggare.

Yttrandet ska ha inkommit till **Registrator, Kommunstyrelsens kontor, senast den 31 januari 2001**

Kommunstyrelsens diarienummer ska **alltid** anges när yttrandet lämnas.

Med vänlig hälsning
Reinhold Höjer

Remitterat till:

Samtliga kommundelsnämnder

Byggnadsnämnden

Tekniska beställarnämnden

Kulturnämnden

Fritidsnämnden

Socialnämnden

Överförmyndarnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämnden för frivillig utbildning

Uppsala pensionärsföreningars samarbetsorganisation (UPS)

Handikappföreningarnas samarbetsorganisation (HSO)

Handläggare
Reinhold HöjerDatum
2000-12- 06Diarienummer
ks-2000-0872

Samtliga remissinstanser

Äldreombudsman

Remissunderlag

Fullmäktige har beslutat att Uppsala kommun skall inrätta en äldreombudsman(ÄO). Fullmäktige har också beslutat om att avsätta 300 tkr för år 2001 för ändamålet. Ärendet bereds av utskottet för vård och omsorg och i samverkan med Uppsala pensionärsföreningars samarbetsorganisation (UPS).

En motion med förslag om inrättande av äldreombudsman från Björn Sundeman (m) (juni 2000) behandlades i fullmäktige i oktober 2000.

Utgångspunkten är att ÄO skall finnas till för de äldre i Uppsala kommun.

ÄO skall primärt vara till för att ge kommunen ökad kunskap om hur Uppsala som samhälle blir mer äldrevänligt. De nationella målen för äldrepolitiken samt de frågor som diskuterats vid de seminarier om äldrepolitik som KSAU haft med nämndföreträdare är bra utgångspunkter. ÄO skall således genom allmän information hjälpa och vägleda äldre som grupp och äldre som individer att leva ett självständigt liv. ÄO skall också ta emot synpunkter och klagomål som framförs på kommunen. Dessa framförda åsikter skall kanaliseras till behörig instans.

ÄO skall inte på något sätt vara inblandad i eller ha befogenheter kring individuell handläggning /ansvar etc. ÄO skall ej heller ingå i något formellt tillsynssystem.

För att ÄO skall kunna fungera så bra som möjligt för den tänkta målgruppen (de äldre) är det viktigt att ÄO upplevs så fristående som möjligt från den kommunala organisationen. Man kan här jämföra med barnombudsmannen i Uppsala. Detta är en förening som arbetar på uppdrag av fullmäktige. Vår idé är att ÄO är anställd av kommunstyrelsen, placerad vid KSK men inte inom någon enhet men formellt underställd planeringsdirektören.

I denna remiss önskar vi framförallt få synpunkter kring frågorna:

Äldreombudsmannens uppgifter och roll.

Äldreombudsmannens organisatoriska placering.

Bertil Lindström

Handläggare
Reinhold HöjerDatum
2001-03-28Diarienummer
ks-2000-0872

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink	2001 -05- 0 8
Diarienummer	KS-2000-0872
Aktör	28

Kommunstyrelsen

Inrättande av äldreombudsman

Förslag till beslut

Utskottet för vård och omsorg föreslår kommunstyrelsen besluta

att anta instruktioner för äldreombudsman i Uppsala i enlighet med bilagd handling,

att inrätta en befattning som äldreombudsman i Uppsala med kommunstyrelsen som huvudman,

att uppdra åt kommunstyrelsens kontor att finna lämplig utförarnämnd

att uppdra åt kommunstyrelsens kontor att påbörja rekryteringsarbetet, utifrån i handlingen angiven inriktning, med sikte på anställning från den 1 juli 2001,

att för ändamålet, utöver av kommunfullmäktige beslutade 300 tkr, avsätta ytterligare 300 tkr i kommunstyrelsens ram från år 2002 och framåt, samt

att uppdra åt kommunstyrelsens kontor att påbörja övrigt förberedelsearbete för äldreombudsmannens verksamhet

Remisshantering

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet till samtliga nämnder samt pensionärs- och handikapporganisationerna. Utöver en kort bakgrundsbeskrivning formulerade remisshandlingen två frågor som kommunstyrelsen ville att remissinstanserna skulle ge synpunkter på. Frågorna var:

Äldreombudsmannens uppgifter och roll.

Äldreombudsmannens organisatoriska placering.

Remissredovisning:*Almunge- Knutby kommunalnämnd*

Nämnden har ej besvarat remissen.

Björklinge- Bälinge kommunalnämnd

Nämnden tillstyrker inriktningen och har inga synpunkter i organisationsfrågan.

Centrala stadens kommunalnämnd

Nämnden ställer sig bakom remissens idé om uppgifter och roll samt förslaget till organisatorisk placering. Nämnden vill understryka vikten av att ÄO ej är inblandad i eller har befogenheter kring individhandläggning.

Danmarks kommunalnämnd

Nämnden är positiv till inrättandet av äldreombudsman. Nämnden instämmer i förslaget om uppgifter samtidigt som nämnden betonar att anställningen bör vara genom en förening på samma sätt som barnombudsmannen i Uppsala.

Eriksbergs kommunalnämnd

Nämnden upplever inriktningen som delvis motstridig. Organisationen bör lösas så fristående som möjligt.

Gamla Uppsala kommunalnämnd

Nämnden tillstyrker förslaget. Nämnden föreslår att en diskussion inleds med pensionärsorganisationerna för att finna en ännu mer fristående lösning än vad remissen antyder.

Gottsunda kommunalnämnd

Nämnden ställer sig bakom förslaget men vill samtidigt peka på vikten av tydlighet i funktionen. ÄO skall vara till för de äldre och då föra kunskap från de äldre till kommunen för att bidra till ett äldrevänligt samhälle. ÄO skall också vara en förmedlare av kunskap om kommunen till de äldre. ÄO bör ÄO bör särskilt beakta äldre invandrares intressen.

I organisationsfrågan anser Gottsunda KDN att ÄO skall vara fristående i enlighet med barnombudsmannen i Uppsala.

Hagunda kommunalnämnd

Nämnden tillstyrker förslaget om roll och arbetsuppgifter. I placeringsfrågan vill nämnden ha ÄO utanför den kommunala organisationen. Man hänvisar till Uppsalas modell med barnombudsmannen.

Knivsta kommunalnämnd

Nämnden tillstyrker förslaget. Nämnden ser många arbetsuppgifter för äldreombudsmannen i enlighet med förslaget. Organisatoriskt bör funktionen vara fristående.

Luthagens kommunalnämnd

Nämnden tillstyrker remissens förslag om uppgifter, roll och placering.

Rasbo kommunaldelsnämnd

Nämnden tillstyrker remissens förslag om uppgifter, roll och placering.

Svartbäckens kommunaldelsnämnd

Nämnden anser att uppgifterna skall handla om information och dialog med medborgare och brukare. ÄO bör vara placerad under kommuninformationen.

Vaksala kommunaldelsnämnd

Nämnden är positiv till fullmäktiges beslut. Uppgiften handlar om att skaffa kunskap om äldres situation samt att ge äldre information. Den fristående rollen är viktig. Barnombudsmannen i Uppsala bör stå som en förebild.

Vattholma kommunaldelsnämnd

Nämnden instämmer i uppgiftsfrågan. Nämnden anser att placeringen bör ske i en form som liknar barnombudsmannens.

Byggnadsnämnden

Nämnden avstår från att yttra sig.

Tekniska beställarnämnden

Nämnden har inget att anföra mot förslaget.

Kulturnämnden

Nämnden tillstyrker förslaget. Nämnden tillstyrker remissens förslag om uppgifter, roll och placering.

Fritidsnämnden

Nämnden tillstyrker förslaget såväl vad som avser roll, arbetsuppgifter och organisatorisk tillhörighet.

Socialnämnden

Socialnämnden konstaterar att man inte har något att invända mot remissunderlaget.

Överförmyndarnämnden

Nämnden tillstyrker förslaget.

Nämnden tillstyrker remissens förslag om uppgifter, roll och placering.

Miljö- och hälsoskydds-nämnden

Nämnden betonar äldreombudsmannens roll att bevaka äldres intressen vad avser den fysiska miljön. I övrigt instämmer nämnden med förslaget.

Nämnden för frivillig utbildning

Nämnden avstår från att yttra sig.

Uppsala pensionärsföreningars samarbetsorganisation (UPS)

UPS tillstyrker tillkomsten av en äldreombudsman men man vill samtidigt poängtera att detta inte får ske på bekostnad av vare sig övrig äldrepolitisk bevakning och utveckling eller av pågående samverkan mellan kommunen och UPS. Beträffande form och anställning pekar UPS på en nära samverkan mellan UPS och ÄO.

Handikappföreningarnas samarbetsorganisation (HSO)

HSO hyser en viss skepsis mot förslaget då man anser att det redan finns gott om instanser för de äldre. För att skapa en bra funktion som är maximalt fristående från kommunen bör UPS ges möjligheter att själva genomföra de uppgifter KF/KS har tänkt sig att äldreombudsmannen skall handha. När sedan en rejält fristående äldreombudsmannafunktion finns så anser inte HSO att det är kommunens sak att styra över vad som skall göras.

Folkhälsorådet

Rådet tillstyrker inrättandet av en äldreombudsman. Rådet motiverar bl.a. frågan sedd ur ett rent folkhälsoperspektiv. Man bedömer att den oberoende organisationstillhörigheten är en viktig fråga. Allt bör göras för att finns en lösning med barnombudsmannen i Uppsala som förbild.

Sammanfattning av remisvaren.

De två remitterade frågeställningarna har besvarats av samtliga remissinstanser som svarat. Några har avstått. Några har ännu ej inkommit med sitt svar.

Svaren är:

Äldreombudsmannens uppgifter och roll.

Samtliga remissinstanser betonar ÄO's uppdrag att informera äldre om frågor av vikt. Det råder en mycket stor samstämmighet om att en tydlig gränsdragning måste göras mot all form av verksamhetsbeslut, inblandning i myndighetens göranden, inblandning i formell ärendehantering etc.

Äldreombudsmannens organisatoriska placering.

Av de som svarat har drygt hälften tillstyrkt en förvaltningslösning. Knappt hälften har pläderat för en lösning av samma slag som finns kring barnombudsmannen i Uppsala.

Föredragning.*Bakgrund*

Kommunfullmäktige beslöt i maj 2000 att inrätta en befattning som äldreombudsman i Uppsala. Detta beslut kan ses som en del i utvecklingen av en bredare äldrepolitisk plattform i Uppsala.

Under hösten 2000 påbörjades ett utredningsarbete. Under arbetets gång har en nära samverkan upprätthållits med Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS). Studiebesök och referensmaterial är inhämtat från Stockholms stads äldreombudsman. Ärendet har diskuterats vid utskottet för vård och omsorg vid flera tillfällen. Under december 2000 till januari 2001 har ärendet remitterats till samtliga kommunala nämnder samt till UPS och HSO.

Roll, arbetsuppgifter och placering

Dessa frågor har diskuterats i arbetet med UPS, i kontakterna med äldreombudsmannen i Stockholm samt inom utskottet för vård och omsorg. Dessutom har remissen i första hand efterfrågar remissinstansernas synpunkter i dessa frågor.

Av bifogade förslag till instruktion framgår hur roll och arbetsuppgifter bör se ut. Det är ytterst väsentligt att bevaka att äldreombudsmannen utgår från medborgarperspektivet i sin kontakt med äldre. Eftersom ÄO är en del av ett äldrepolitiskt förhållningssätt så är det hela tiden väsentligt att betona frågor om självständighet och rollförstärkning. Gränsdragningen mot äldreomsorgens verksamhetsområde är troligen avgörande för ÄO's möjlighet att uppträda som en självständig resurs för de äldre.

Placeringen har diskuterats. Många remissinstanser har liksom utskottet för vård och omsorg efterlyst en lösning av samma slag som barnombudsmannen i Uppsala. Den stora skillnaden är dock att i det fallet fanns en förening från början och att i detta fall finns än så länge inte någon förening "Äldreombudsmannen i Uppsala". Av detta skäl föreslås en förvaltningslösning. Eftersom ÄO skall agera självständigt och utanför det kommunala verksamhetsområdet känns det naturligt att en placering under kommunstyrelsens ansvar men med en arbetsplats inom annan lämplig förvaltning (jfr Barnombudsmannen i Uppsala) är den mest rimliga lösningen. KSK bör få i uppdrag att undersöka möjligheterna till sådan lösning.

Uppföljning, redovisning

Den kunskap ÄO får in via sin verksamhet skall överlämnas till huvudmannen, KS. Detta måste ske på ett fortlöpande sätt i enlighet med de rutiner KSK och ÄO överenskommer. Årliga verksamhetsrapporter skall lämnas till fullmäktige.

Instruktion för Uppsala kommuns äldreombudsman.

Dessa finns bilagda.

Kostnadsanalys

Fullmäktige har avsatt 300 tkr för första halvåret 2001. Det dubbla beloppet torde vara rätt budget för lön, lokal, telefon etc, skrivmaterial och marknadsföring.

Inrättande av befattning samt kravprofil

Kommunstyrelsen föreslås inleda en rekrytering samt inrätta en befattning som äldreombudsman i Uppsala. Rekryteringen bör påbörjas snarast.

ÄO skall ha en kompetens som baseras på uppdraget som det är beskrivet i instruktionen. Detta betyder att ÄO skall ha en god kunskap om hur det är att vara gammal, om hur samhället i stort fungerar, om hur det kommunala ansvaret för äldre fungerar, om hur kommunens organisation i stort ser ut, om hur kommunens organisation och arbete med äldre fungerar, om hur landstingets ansvar, organisation och arbete med äldre fungerar samt om övriga frågor av vikt för äldre. Även om ÄO inte skall befattas sig med eller vara sakkunnig i äldrevård så bör ÄO ha den kunskap i frågan som krävs för att kunna ge äldre en rimlig information och ett rimligt stöd utifrån de frågor som väcks.

Denna bild antyder att frågor som livserfarenhet och äldrekunskap är viktiga. Likaså är förmågan att se en situation flerdimensionellt med betoning på ett äldreperspektiv av vikt. ÄO's anställning och placering kräver en stor grad av förmåga till självständigt arbete med bevarande av personlig integritet.

Starttidpunkt

ÄO planeras börja sitt arbete den 1 juli 2001.

Bertil Lindström

Handläggare
Reinhold Höjer

Datum
2001-03-28

Diarienummer
ks-2000-0872

Instruktion för Uppsala kommuns äldreombudsman.

Äldreombudsmannen (ÄO) i Uppsala är inrättad av kommunfullmäktige i Uppsala.

Syfte.

ÄO är till för Uppsalas äldre, d.v.s. de personer i Uppsala som fyllt 65 år. ÄO skall verka för att alla äldre i Uppsala kan leva ett så självständigt och värdigt liv som möjligt. ÄO skall vara väl informerad om Uppsala kommuns äldrepolitik.

Uppgifter.

ÄO's uppgifter kan delas upp i några huvudkategorier.

ÄO skall vara företrädare för äldrekollektivet på så sätt att ÄO kan medvetandegöra kommunen om frågor som är väsentliga för äldre personers välfärd.

ÄO skall vara en resurs för utvecklingsarbete i de frågor där ökad kunskap behövs om hur äldre lever sitt liv samt om frågor av allmän betydelse för äldre.

ÄO skall besvara frågor från enskilda äldre. Här förutsätts att ÄO har en bred kunskap om de särskilda samhällsområden som är viktiga för äldre personer. Bland dessa kan nämnas kommunens äldreverksamhet, landstingets verksamheter och apotekens verksamhet.

ÄO skall kunna ta emot och förmedla de synpunkter och de klagomål på kommunens verksamheter, vare sig de utförs av kommunal personal eller av annan personal på uppdrag av kommunen, som framförs av äldre, deras anhöriga eller deras företrädare. Synpunkter och klagomål skall förmedlas till kommunen på det sätt som överenskommes.

ÄO skall ge en allmän information till Uppsalas äldre om alla frågor som kan vara av vikt för en äldre person. Informationsfrågorna kan handla om allt från konkret information om vart man skall vända sig till information som syftar till att äldre bibehåller sin förmåga att själva finna sina vägar till ett fortsatt självständigt liv.

Avgränsningar.

ÄO skall ej arbeta med individuella stödinsatser och ej heller med någon form av myndighetsutövning eller utförarverksamhet.

Arbetsstil och tillgänglighet.

ÄO skall arbeta på ett sådant sätt att det är lätt för alla äldre personer i Uppsala att ha kontakt med ÄO.

ÄO skall göra sig väl känd för Uppsalaborna genom en tydlig marknadsföring och en stor öppenhet.

ÄO skall ha en bra samverkan med pensionärsorganisationerna genom deras samlade företrädare Uppsala pensionärsföreningars samarbetsråd (UPS).

ÄO skall dokumentera sin verksamhet fortlöpande och systematiskt. Regelbundna rapporter skall lämnas till kommunstyrelsen.

ÄO skall lämna en årlig rapport till kommunfullmäktige.